

Europejska Konferencja Wodna

26 – 27 listopad 2012, Nikozja, Cypr

Kluczowe przesłania

Organizowane wspólnie przez

oraz

przy wsparciu

Europejska Konferencja Wodna

26 – 27 listopad, Nikozja, Cypr

O konferencji

Na Europejskiej Konferencji Wodnej, która miała miejsce w dniach 26-27 listopada 2012 w Nikozji na Cyprze odbyła się debata Komisji Europejskiej, państw członkowskich i innych zainteresowanych stron na temat wdrażania opcji politycznych planu ochrony zasobów wodnych Europy („Blueprint to Safeguard Europe’s Water Resources”).

Szczegółowy protokół z Konferencji, prezentacje, transmisja obrad oraz wypowiedzi w formie video są dostępne na stronie: <http://euwaterblueprintconference.eu>.

Spostrzeżenia ogólne

- Propozycje polityczne przytoczone w planie mają szeroki zakres. Opublikowany przez Komisję Europejską plan jest wynikiem prowadzenia wspólnych prac obejmujących konsultacje oraz przygotowania czynione przy udziale państw członkowskich, podmiotów zainteresowanych, organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli świata nauki.
- Istnieje potrzeba przygotowania i przedsięwzięcia wspólnych działań na wszystkich poziomach, aby w ten sposób przybliżyć realizację celu określonego Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), zmierzającego do uzyskania dobrego stanu wód. W chwili obecnej cel ten jest daleko przed nami, gdyż przewiduje się, że do roku 2015, z punktu widzenia ekologii tylko 53% europejskich wód powierzchniowych będzie w dobrym stanie. Opcje planu nie są uniwersalne a jego założeniem jest wspomoczenie bezpośrednich wysiłków i działań tam, gdzie są one najbardziej potrzebne.
- Pierwsze wydanie Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczu (PGWD) wskazuje na imponujący wzrost wiedzy, zwiększenie przejrzystości oraz na większy stopień uwzględniania perspektyw ekologicznych w zarządzaniu zasobami wodnymi UE. Niemniej jednak istnieją obszary, w przypadku których wymagane jest wzmożenie wysiłków dla poprawy poziomu wdrożenia (np. monitorowanie, stan chemiczny, hydromorfologia, nadmierne zużycie, wyłączenia oraz analizy kosztów użytkowania wody). Istnieje również potrzeba lepszego zdefiniowania środków zaradczych, a tym samym lepszego zrozumienia konsekwencji bierności w tym względzie, jak również kosztów/korzyści związanych z wybranymi środkami a także spójnym procesem planowania.
- Istnieje potrzeba zwiększenia integracji polityki, w szczególności w odniesieniu do rolnictwa. Jest to niezwykle ważne i może zostać osiągnięte wyłącznie poprzez zwiększenie spójności polityki wodnej i Wspólnej Polityki Rolnej (WPR). W tym świetle, aktualnie prowadzone negocjacje w temacie zreformowania WPR stają się kluczowymi.

Europejska Konferencja Wodna

26 – 27 listopad, Nikozja, Cypr

- Europejskie ramy prawne dotyczące gospodarki wodnej są mocno rozbudowane i pozostało w nich niewiele aspektów wymagających uzupełnienia, np. w odniesieniu do kwestii wtórnego wykorzystania wody.

Użytkowanie gruntów a podatność stanu ekologicznego

- Zielone infrastruktury (np. tereny podmokłe, równiny zalewowe) są kluczowymi środkami redukcji wpływu użytkowania gruntów na stan wód i obniżania podatności ekosystemu wodnego. Dialog pomiędzy wszystkimi podmiotami zainteresowanymi jest kluczowy dla lepszego zrozumienia pojęcia zielonej infrastruktury - niezbędnego w realizacji celów dyrektywy RDW. Podmioty odpowiedzialne za gospodarkę wodną powinny opracować zintegrowane plany gospodarowania zasobami wodnymi w sposób zapewniający ochronę ekosystemów tak, aby inne sektory, włączając w to systemy finansowania, mogły je uwzględnić w swoich planach.
- W celu ułatwienia organom państwowym podejmowania decyzji i wybieraniu najlepszych rozwiązań i projektów, na które jest aktualnie zapotrzebowanie, jak również dla podniesienia świadomości oraz przejrzystszego wypełniania artykułu 4.7 dyrektywy RDW potrzebna jest promocja strategicznego podejścia w planowaniu elektrowni wodnych.
- Konieczne jest zwiększenie jednolitości i integracji polityki w odniesieniu do zasobów wodnych, rolnictwa i energetyki. Co więcej, w realizacji celu, jakim jest odtworzenie zasobów wodnych UE niezwykle istotna może być różnorodność biologiczna.
- Aby można było spełniać wymagania stawiane stanowi ekologicznemu, potrzebna jest większa świadomość (np. w zakresie rachunków wodnych, potrzebie przepływu hydrobiologicznego oraz procesów hydromorfologicznych) oraz udoskonalone środki rozpowszechniania wiedzy wśród podmiotów zainteresowanych.
- Potrzeba zwiększania świadomości powinna stanowić argument dla odroczenia prawidłowego rozpatrzenia i uwzględnienia aspektów przepływu hydrobiologicznego. Kraje członkowskie muszą skupić się na opracowaniu sposobów wdrożenia przepływu hydrobiologicznego przy współpracy z podmiotami zainteresowanymi (dotyczy to w szczególności zagadnień transgranicznych) i włączeniu ich do obecnych ram politycznych. Definiowanie przepływu hydrobiologicznego ma zarówno wymiar ekologiczny jak i ekonomiczny, i powinno być procesem stopniowym. Dodatkowo należy to połączyć ze strategią gospodarki adaptacyjnej, która co jakiś czas dostosowuje się do wymagań stawianych przepływowi.
- Wykorzystanie takich technologii jak obrazowanie satelitarne stało się ważne dla lokalizowania miejsc nielegalnego poboru wody. Jednakże, wola polityczna jak i

Europejska Konferencja Wodna

26 – 27 listopad, Nikozja, Cypr

późniejsze odpowiednie gospodarowanie są równie ważne dla tego zagadnienia oraz technologii, które muszą być wdrożone przy użyciu innych środków (np. zwiększanie świadomości, gospodarowanie zapotrzebowaniem na wodę, systemy oznaczania produktów, włączanie zezwoleń na pobór wody do mechanizmu wzajemnej zgodności WPR).

Przeciwdziałanie zanieczyszczaniu wód – infrastruktura wodna

- Prawo UE odnoszące się do przeciwdziałania zanieczyszczaniu wód jest mocno rozwinięte. W przyszłości należy skupić się na udoskonaleniu procesu wdrażania dyrektyw dotyczących zanieczyszczenia wód. Komisja Europejska, w ramach wspólnej strategii wdrażania dyrektywy RDW, oferuje platformę dla współdzielenia odpowiednich doświadczeń i najlepszych praktyk.
- Do promowania innowacji oraz korzystniejszych ekonomicznie rozwiązań w budowaniu i utrzymywaniu infrastruktury konieczne jest wprowadzenie finansowania. Środki finansowe powinny pochodzić w pewnej mierze z sektora prywatnego/przemysłu. Należy zwiększyć wykorzystanie mechanizmów ekonomicznych, takich jak ustalanie poziomu cen.
- Należy preferować metody zapobiegające zanieczyszczeniom a technologie „końca rury” powinny być ostatecznością stosowaną w przypadku oczyszczania wody z chemikaliów. Jednakże oczywistym jest, że technologie „końca rury” nadal będą odgrywały znaczącą rolę w kontekście krótko i średniofalowym.
- Nie ma jednego rozwiązania, które mogłoby wyeliminować ryzyko dla wód stwarzane przez produkty farmaceutyczne. Unia Europejska, kraje członkowskie oraz przemysł muszą działać wspólnie na rzecz rozwiązania tego problemu w sposób komplementarny.
- Przed infrastrukturą wodną stoi kilka wyzwań, między innymi utrzymanie starzejącej się infrastruktury, adaptacja do zmian klimatu oraz wprowadzenie nowych przepisów dotyczących zanieczyszczeń. Sposobem finansowania infrastruktury wodnej w świetle tych wyzwań jest stosowanie metodologii 3T (tariffs, taxes, transfers - tj. taryfy, podatki, transfery).
- Produkcję żywności przy mniejszym oddziaływaniu na zasoby wód można osiągnąć częściowo dzięki wtórnemu wykorzystaniu wody w rolnictwie. Wtórne wykorzystanie wody wymaga jasnych norm na szczeblu UE, budujących zaufanie co do jakości wtórnie wykorzystanej wody, a także wymaga umożliwienia obrotu produktów rolnych na otwartym europejskim rynku.

Europejska Konferencja Wodna

26 – 27 listopad, Nikozja, Cypr

Instrumenty ekonomiczne oraz narzędzia planowania wspomagające efektywniejsze korzystanie z zasobów wodnych

Sygnaly dotyczące właściwej ceny wody są kluczowym czynnikiem zachęcającym podmioty gospodarcze do zastosowania środków efektywnego korzystania z zasobów wodnych:

- Bariery polityczne są głównym powodem zniekształcenia cen wody. Konieczna jest lepsza integracja różnych kierunków rozwoju polityki. Dotacje, prawa wynikające z alokacji historycznych, nielegalny pobór wody oraz brak pomiarów mogą spowodować błędną alokację zasobów wodnych między konkurencyjnymi sposobami użytkowania oraz spowodować pogorszenie stanu ekologicznego.
- Polityka cenowa dotycząca wody wymaga przeprowadzenia analizy kwestii finansowych, zapewniającej odpowiedni stopień zwrotu kosztów za świadczone usługi wodne (obejmujących koszty środowiskowe oraz zasobowe), co jest konieczne dla zapewnienia stabilności finansowej gospodarki zasobami wodnymi oraz do osiągnięcia celów zdrowotnych i środowiskowych.
- Zwiększona efektywność nawadniania w obszarze rolnictwa może być osiągnięta przez zachowanie właściwej równowagi pomiędzy subsydiami motywacyjnymi, warunkowością, doradztwem rolnym, edukacją oraz podnoszeniem poziomu świadomości.

Analiza dostępności oraz zapotrzebowania na wodę jest kluczowym narzędziem decyzyjnym dla gospodarki wodnej:

- Rachunki wodne oparte na standardowych zasadach ONZ dotyczących rachunkowości środowiskowej i gospodarczej wymagają uwzględnienia wymogów względem stanu ekologicznego określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej. W pierwszej kolejności niezbędne jest wydzielenie wód koniecznych dla przepływu hydrobiologicznego, a następnie użycie instrumentów ekonomicznych do przydzielenia pozostałych dostępnych wód w systemie pomiędzy pozostałymi zastosowaniami.
- Jednakże wiedza dotycząca przepływów hydrobiologicznych oraz dostępności wody w skali dorzecza jest albo niewystarczająca, albo nie jest odpowiednio zintegrowana w procesie podejmowania decyzji. Konieczna jest zatem wymiana wyników pochodzących z badań, monitorowania, raportowania oraz analiz na szczeblach lokalnych, krajowych oraz UE, w celu udostępnienia informacji przydatnych w trakcie opracowywania rachunków ilościowych i jakościowych w skali dorzecza.

Europejska Konferencja Wodna

26 – 27 listopad, Nikozja, Cypr

Aspekty globalne polityki wodnej UE

- Perspektywa sieci współzależności obejmująca wodę, energię, bezpieczeństwo żywnościowe pomaga identyfikować współzależności oraz odnajdować interdyscyplinarne rozwiązania. Sieć współzależności podejmuje zróżnicowane cele, które są wzajemnie powiązane oraz umożliwia współpracę sektora wodnego z pozostałymi sektorami.
- Sektor wodny powinien bardziej angażować się w dyskusję dotyczącą zmian klimatu. Wpływ zmian klimatu na zasoby wód powinien być odzwierciedlony w większym stopniu w strategiach łagodzenia zmian klimatycznych (np. wpływ Unijnych celów dotyczących biopaliw na gospodarkę wodną).
- Polityka rozwoju powinna obejmować opracowywanie oraz egzekwowanie norm oraz zapewniać dobrą strukturę zarządzającą gospodarką wodną wspieraną przez odpowiednią technologię. Ponadto, istotnym z punktu widzenia polityki rozwoju jest problem korupcji w gospodarce wodnej.
- Należy wyjaśnić, w jaki sposób Komisja Europejska zamierza kontynuować Inicjatywę Wodną UE, która może być wykorzystana jako platforma do prac nad wspomnianą siecią współzależności, aby przyspieszyć współpracę z sektorem prywatnym oraz rozwiązać kwestię bezpieczeństwa związanego z wodą.
- Unia Europejska powinna być wiarygodnym, strategicznym partnerem w kwestiach dotyczących wody dla krajów rozwijających się. Przejmowanie ziemi uprawnej jest problemem w skali globalnej, który wiąże się również z przejmowaniem wód oraz zagraża rolnictwu.
- Szybszego rozwiązania wymaga problem dostępu do kanalizacji. Nawet wewnątrz Unii Europejskiej wciąż istnieją kwestie, które należy rozwiązać poprzez pełne wdrożenie dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych.

Rozwiązania przekrojowe

- Podmioty zainteresowane poparły propozycje zawarte w planie, aby uprościć cykle sprawozdawcze oraz sposoby zbierania danych na mocy polityki wodnej UE. Należy skupić się na gromadzeniu danych, na kwestiach istotnych oraz niezbędnych dla wdrożenia polityki tak, aby było to skuteczne oraz na zredukowaniu kosztów, jakie ponoszą kraje członkowskie.
- W następnym cyklu sprawozdawczym dyrektywy RDW, Europejski System Informacji Wodnej (WISE) powinien zostać udoskonalony, aby poprawić dostęp do informacji oraz usprawnić gromadzenie określonych typów danych np. analiz ekonomicznych.

Europejska Konferencja Wodna

26 – 27 listopad, Nikozja, Cypr

W celu usprawnienia systemu WISE konieczne jest jasne określenie jego przeznaczenia oraz grup docelowych, dla których jest on najbardziej przydatny.

- Informacje naukowe pochodzące z badań finansowanych przez UE są w znacznym stopniu wykorzystywane do wspierania działalności w ramach wspólnej strategii wdrażania dyrektywy RDW. W dalszym ciągu należy usprawniać przekazywanie oraz wykorzystywanie wiedzy przez organy odpowiedzialne za dorzecza oraz podmioty wykonawcze.
- Podmioty zainteresowane wyraziły poparcie dla propozycji zawartych w planie, aby ustanowić dobrowolny system wzajemnych ocen projektów planów PGWD przez organy lokalne w dorzeczach. Współpraca pomiędzy państwami członkowskimi jest cenna a informacje oraz doświadczenia powinny być skuteczniej wymieniane pomiędzy niższymi szczeblami administracji (np. na szczeblu dorzecza).
- Istotne jest zapewnienie skutecznego udział społeczeństwa w realizacji polityki wodnej oraz zapewnienie, by podmioty zainteresowane były od początku zaangażowane w proces opracowywania planów PGWD. Udział społeczeństwa jest również kluczowy jako proces integrujący w promowaniu współpracy z innymi sektorami zarówno na szczeblu UE jak i szczeblach lokalnych.
- W sprawie wprowadzenia szczegółowych wymogów z RDW do mechanizmu wzajemnej zgodności WPR, niektóre podmioty zainteresowane poparły włączenie kluczowych środków prawnych, np. zezwoleń na pobór oraz ustalanie cen wody. Inne podmioty zainteresowane twierdziły, że pierwszy filar wspólnej polityki rolnej na szczeblu państw członkowskich powinien być bardzo prosty oraz że może prowadzić wyłącznie do stosunkowo niewielkich korzyści dla środowiska. W odniesieniu do drugiego filaru kilka podmiotów zainteresowanych podkreśliło jego znaczenie w stymulowaniu zachowań rolników w poszczególnych dziedzinach oraz konieczność dalszego wzmocnienia tego filaru w odniesieniu do budżetu oraz ram prawnych. Jednakże pozostałe strony sugerowały, że drugi filar ma mniejszy wpływ niż pierwszy filar i powinny mu towarzyszyć pewne wymogi wiążące.
- Podsumowując, należy połączyć obowiązkowe i dobrowolne środki na rzecz sektora rolnego oraz przyjąć zróżnicowane podejście oparte na problemach oraz potrzebach każdego dorzecza.